

Xarxa de les autoritats europees per a la integritat i la protecció de les persones alertadores (Network of European Integrity and Whistleblowing Authorities (NEIWA))

Declaració per a l'establiment de canals interns de denúncia adoptada a la reunió virtual de la NEIWA del 4 de juny 2021 a Utrecht

La NEIWA actualment està formada pels següents membres:

- **Àustria:** Ministry of Justice (Ministeri de Justícia)
- **Bèlgica:** Federal Ombudsman (Defensor del Poble Federal)
Vlaamse Ombudsman (Defensor del Poble de Flandes)
- **Bulgària:** Bulgarian Commission for Anti-Corruption and Illegal Assets Forfeiture (Comissió búlgara anticorrupció i per a la confiscació d'actius il·legals)
- **Croàcia:** Ombudswoman (Defensora del Poble)
- **República Txeca:** Ministry of Justice (Ministeri de Justícia)
- **Estònia:** Ministry of Justice (Ministeri de Justícia)
- **Finlàndia:** Ministry of Justice (Ministeri de Justícia)
- **França:** Défenseur des Droits (Defensor del Poble)
- **Alemanya:** Ministry of Justice (Ministeri de Justícia)
Ministry of the Interior (Ministeri d'Interior)
- **Grècia:** National Transparency Authority (Autoritat Nacional de Transparència)
- **Hongria:** Commissioner for Fundamental Rights (Comissionat per als drets fonamentals)
- **Irlanda:** Garda Ombudsman (Defensor de la Garda-Cos policial)
- **Itàlia:** Autorità Nazionale Anticorruzione (Autoritat Nacional Anticorrupció)
- **Letònia:** State Chancellery (Cancilleria de l'Estat)
- **Lituània:** General Prosecutor's Office (Fiscalia General)
- **Països Baixos:** Huis voor Klokkenluiders (Autoritat de protecció dels alertadors)
- **Portugal:** Portuguese Ombudsman's Office (Defensor del Poble portuguès)
Prosecutor General (Fiscalia General)

- **Romania:** Ministry of Justice (Ministeri de Justícia)
- **Eslovènia:** Commission for the Prevention of Corruption (Comissió per a la prevenció de la corrupció)
- **Eslovàquia:** Whistleblower Protection Bureau (Oficina de Protecció de l'Alertador)
- **Espanya:** Agencia Valenciana Antifrau
Oficina Antifrau de Catalunya
- **Suècia:** Ministry of Employment (Ministeri d'Ocupació)
- **Montenegro (observador):** Agency for Prevention of Corruption (Agència de Prevenció de la Corrupció)

Es recorda que la Xarxa de les autoritats europees per a la integritat i la protecció de les persones alertadores (NEIWA), representada actualment per 22 estats membres, va ser creada el maig del 2019 per tal d'oferir una plataforma per a la cooperació i per a l'intercanvi de coneixements i experiències en l'àmbit de la integritat i de l'alerta.

Es ressalta que la NEIWA actualment centra els seus esforços en la transposició de la Directiva (UE) 2019/1937 del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2019, sobre la protecció de persones que informin sobre infraccions del Dret de la Unió Europea (en endavant, la Directiva) i que té la voluntat de reforçar el nivell de protecció de les persones alertadores a la Unió Europea (UE).

Es recorden les recomanacions prèvies de la NEIWA a la Declaració de París del 2 de desembre de 2019, la Declaració de Roma del 26 de juny de 2020 i la Declaració de Brussel·les del 17 de desembre de 2020.

Es reconeix que la Directiva conté requisits per establir canals interns que s'haurien de dissenyar, establir i gestionar de manera segura per a garantir la confidencialitat de la identitat de la persona alertadora i de qualsevol tercer esmentat a la denúncia i impedeix l'accés per part de persones no autoritzades.

Nosaltres, els membres de la NEIWA, amb l'esperit de compartir les millors pràctiques, recomanem als governs, administracions i altres interlocutors involucrats en la implementació de la Directiva, com a mínim, assegurar el següent:

1. Establiment de canals interns

1.1. Les entitats jurídiques del sector públic i privat haurien d'establir procediments interns adequats per rebre i fer un seguiment de les denúncies sobre irregularitats. Els canals interns tenen com a objectiu la revelació d'irregularitats en els llocs de treball que d'una altra manera romandrien ocults, sovint per por a represàlies.

1.2. Les entitats obligades a implementar canals interns de denúncia hauran de fomentar una cultura de denúncies internes i valoraran la denúncia interna com un

acte de lleialtat i com una oportunitat per a conèixer les irregularitats internes i solucionar-les.

2. Confidencialitat i denúncia anònima

2.1 Les persones alertadores sovint poden no tenir confiança en l'eficàcia dels canals interns de denúncia, fet que pot dissuadir-los d'informar d'una irregularitat. La salvaguarda de la confidencialitat de la identitat de la persona alertadora i de la investigació és, per tant, una condició clau per al sistema de denúncies, garantint que la presentació d'una denúncia no comporti cap risc professional ni personal per a la persona denunciant.

2.2. Els canals de denúncies interns han d'oferir confiança i evitar que el personal no autoritzat tingui accés al seu contingut. Les entitats que externalitzin els seus canals interns de denúncia haurien de comprovar prèviament que la tercera part garanteixi que les denúncies internes siguin custodiades de manera confidencial i que només les persones autoritzades puguin accedir al seu contingut.

2.3. El canal de denúncies intern hauria d'incloure que una investigació adequada sobre la denúncia d'una irregularitat s'hauria de dur a terme d'una manera rigorosa.

3. Procediments de denúncia interna i de seguiment segons la Directiva de la UE:

3.1. En funció de la naturalesa i la dimensió de les entitats, els canals interns podrien ser gestionats per una persona o departament imparcial responsable de rebre i fer un seguiment de les denúncies i mantenir la comunicació amb la persona informant. En qualsevol cas, la seva funció ha de ser la de garantir la independència, evitar conflictes d'interessos i que rebí la confiança dels empleats.

3.2. Els procediments clars i definits de recepció i seguiment de la denúncia són essencials per generar confiança en l'eficàcia del sistema global de protecció de les persones alertadores. S'ha de donar un seguiment adequat a una denúncia presentada internament en un termini de temps raonable per informar a la persona denunciant, d'acord amb l'estàndard mínim de la Directiva de la UE. S'ha d'informar la persona denunciant sobre el termini i els procediments de la comunicació bidireccional.

3.3. Les persones que considerin denunciar infraccions haurien de poder prendre una decisió informada sobre si volen denunciar i sobre com i quan fer-ho. És essencial per a les entitats jurídiques del sector públic i privat, i les que tinguin un canal intern de denúncia, proporcionar informació clara i de fàcil accés sobre els procediments per denunciar internament, així com la possibilitat de denunciar externament a les autoritats competents.

3.4. La persona denunciant hauria de poder triar el canal d'informació més adequat (intern o extern) en funció de les circumstàncies individuals del cas. Tanmateix, se la podria encoratjar a utilitzar en primer lloc els canals interns de denúncia i denunciar davant el seu propi ocupador si aquests canals es troben disponibles i se'n pot esperar raonablement el seu funcionament.

4. Prohibició de represàlies

4.1. Les persones que denunciïn internament haurien d'estar protegides contra qualsevol forma de represàlia, ja sigui directa o indirecta, que hagi estat presa, encoratjada o tolerada pel seu ocupador o client o destinatari de serveis i per persones que treballin o actuïn en nom d'aquests, inclosos els companys de feina i directius de la mateixa organització o en altres organitzacions amb les quals la persona denunciant està en contacte en el context de les seves activitats relacionades amb el treball.

4.2. Una clara prohibició legal de represàlies tindrà un efecte dissuasiu important i es reforçaria encara més amb disposicions sobre responsabilitat personal i sancions per als autors de les represàlies.

4.3. L'atorgament d'un estatut de protecció a una persona denunciant, quan la legislació nacional preveu l'atorgament d'aquest estatut, implica que les autoritats competents s'han d'assegurar que la persona alertadora no pateixi cap tipus de represàlia, directa o indirecta. Les autoritats competents haurien de disposar, si escau, d'eines dissuasives per evitar qualsevol forma de represàlia, inclosa la possibilitat d'imposar una sanció a l'organització que adopti mesures de represàlia.

4.4. Fins i tot si no es coneix la identitat de la persona denunciant (anònima), ni hi ha dades que permetin identificar-la en aquell moment, la seva identitat es pot revelar o deduir en una etapa posterior. Per tant, si la persona alertadora ha denunciat d'acord amb la normativa, pot tenir dret a les mesures de protecció que ofereix la Directiva, quan la legislació nacional prevegi l'atorgament d'aquestes mesures.

4.5. Les autoritats competents i les entitats obligades a establir canals interns de denúncia han de vetllar per solucionar qualsevol situació en què la persona alertadora pugui haver estat objecte de represàlies i avaluar com evitar futures situacions similars.